

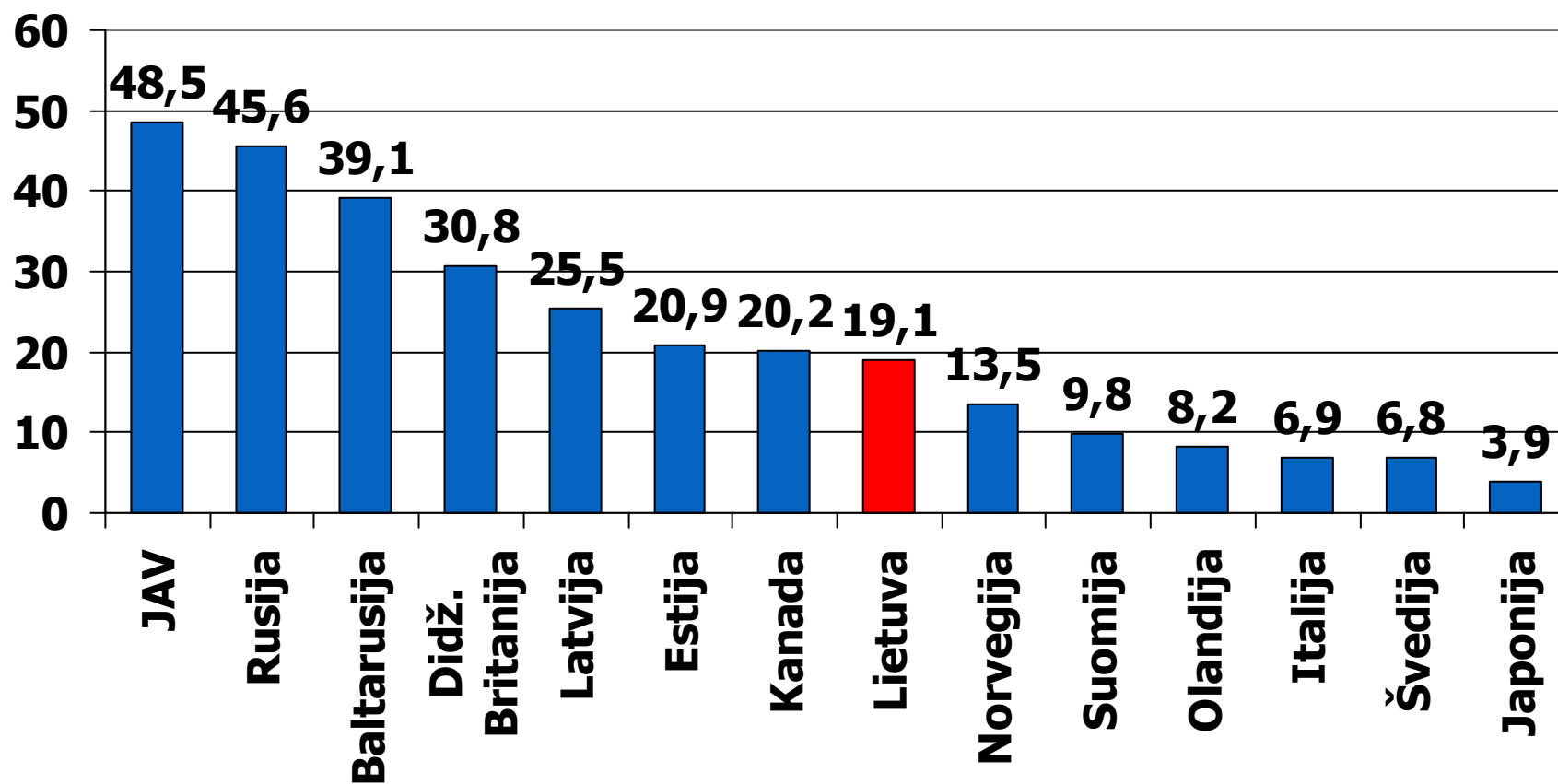
Paauglių nėštumų medicininės priežiūros ir prevencijos galimybės Lietuvoje

Vilma Vasjanova, gydytoja akušerė ginekologė
VšĮ Šeškinės poliklinika, Vilnius

Erasmus+ KA2 POSITIVE projekto konferencija
Mokykime pozityvios tėvystės
2017 10 17

Paauglių gimdymai išsivysčiusiose šalyse

(1000-čiui 15-19 m. moterų, 2000 metais)

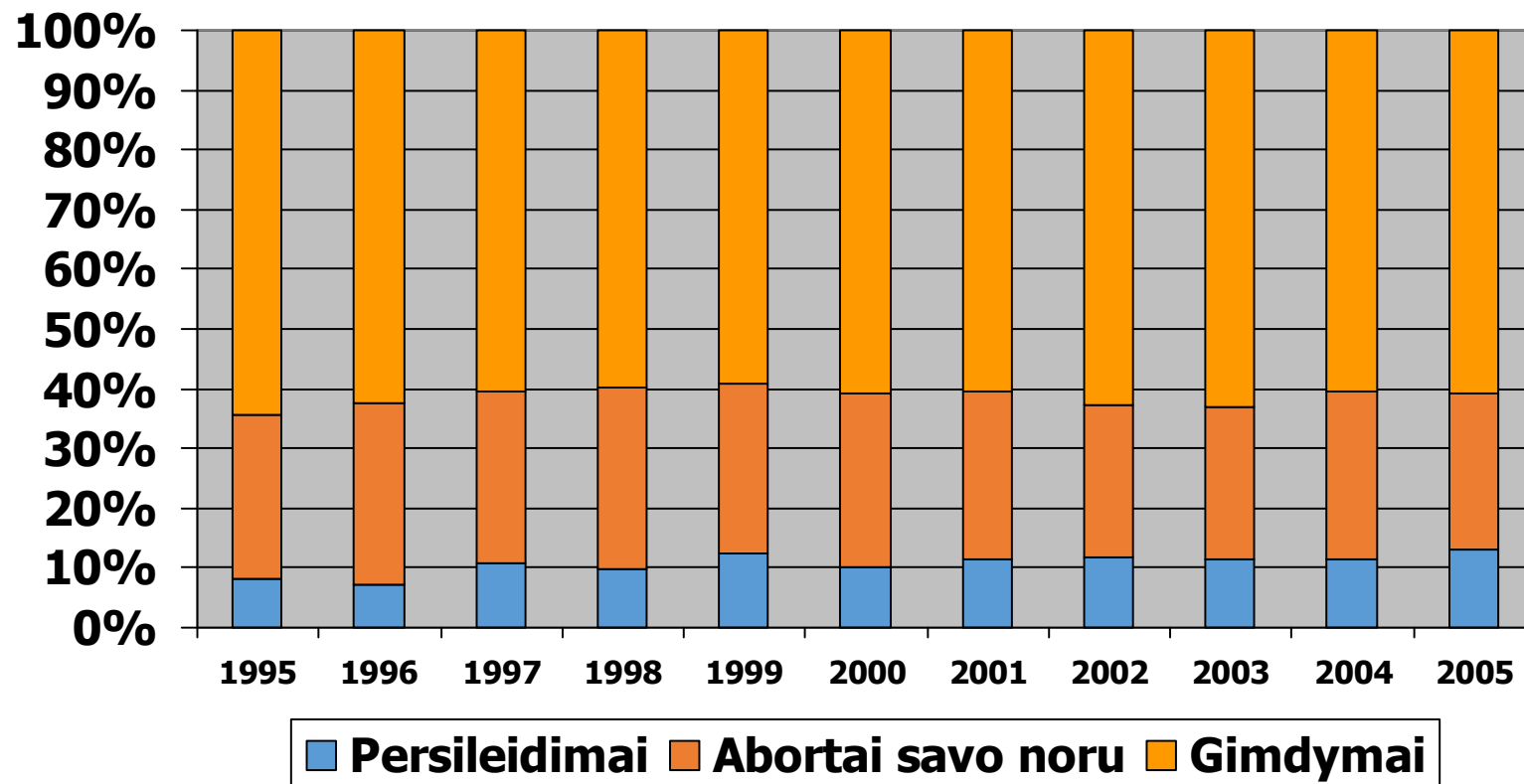


Šaltinis: 1. The Alan Guttmacher Institute Occasional Report No 3, 2001
2. www.lsic.lt

Paauglių gimdymai Lietuvoje

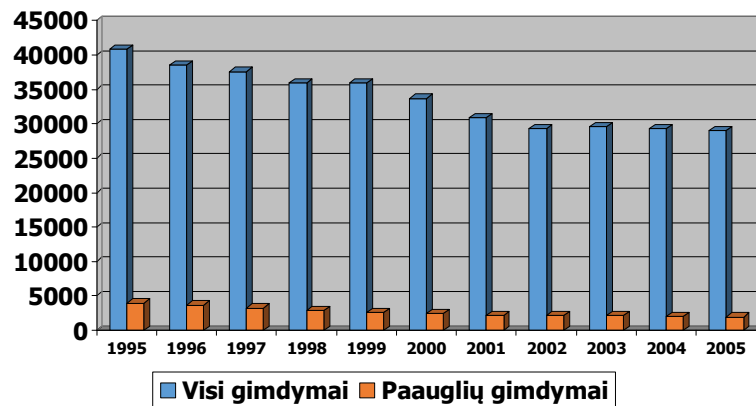
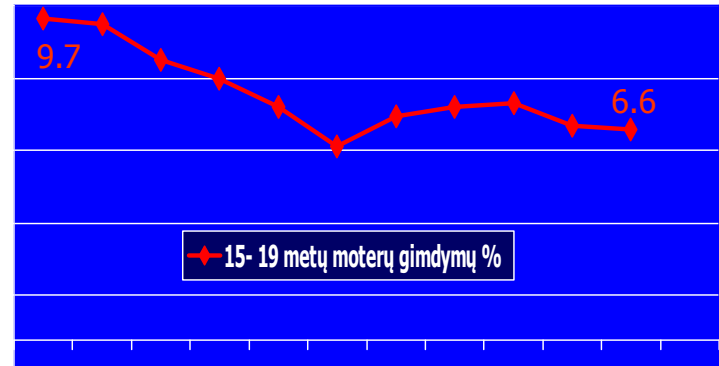
2003 m.	2004 m.	2015 m.
<16 metų – 24 atvj. (0,1%)	- 29 (0,1%)	- 29(0,1%)
16-17 m. – 426 atvj. (1,4%)	- 337 (1,1%)	- 251 (0.9%)
18-19 m. – 1693 atvj. (5,7%)	- 1592 (5,4%)	- 802 (4.8%)
Bendras gimdymų skaičius - 29 574	29 305	28 603
Paauglių iki 19 metų gimdymai 2,2%	2,6%	3.6 %
Vidutinis motinos amžius	27,3 m.	27,9 m.

Paauglių iki 19 metų nėštumų baigtys Lietuvoje 1995-2005 metais



Šaltinis: www.lsic.lt

15- 19 metų moterų gimdymai Lietuvoje 1995-2005 metais



Paauglių nėštumai: nėštumo ir gimdymo socialinė rizika

- **dažniausiai – neplanuotas ir nelaukiamas nėštumas**
- **dažniau lydi LPI**
- **paaugliai neturi žinių apie nėštumą**
- **nepalanki socialinė aplinka**
(nepritaria tėvai; nepritaria partneris)
- **sustabdytas išsimokslinimas**
- **abejotinos pajamos, abejotinas palaikymas po gimdymo**
- **“našta” visuomenei ir paauglės šeimai**
- **juridinių dalykų neišmanymas**

Paauglių nėštumai: prevencija ir taktika

Etapai / Lygiai

1. Informacija

- anonimiškumas**
- konfidencialumas**
- kalbėjimas suprantamai**
- prieinamumas**
- informacija visais įmanomais būdais**
- išmokyti nesivaržyti savo problemų**
- išmokyti pasakyti “ne” spaudimui**

2. Kontracepcija

- efektyvių kontracepcijos priemonių propagavimas seksualiai aktyvių paauglių tarpe**
- abstinencijos skatinimas**

3. Kvalifikuota nėščiosios ambulatorinė ir stacionarinė priežiūra:

- Kontaktas su nėščiosios šeima**
- Palaikymas apsisprendžiant dėl nėštumo išsaugojimo**
- Kvalifikuota pagalba nukreipiant nėštumo nutraukimui**
- Sekančių nėštumų prevencija**

Paauglių nėštumai: nėštumo ir gimdymo medicininė rizika

Aiškiai įrodyta:

Nėštumas

- dažniau sulėtėja intrauterininis vaisiaus augimas
- dažniau – mažakraujystė
- dažniau atsiranda preeklampsija
- dažniau – hipertenzinės nėščiųjų būklės
- dažniau – makšties infekcija

Gimdymas

- dažniau – gimdymo veiklos anomalijos (gimdymo distocija)
- dažniau – priešlaikinis gimdymas
- dažniau – pogimdyminis sepsis
- didesnė rizika urogenitalinėms fistulėms
- didesnis perinatalinis mirtingumas

Bet: kai kuriuose šaltiniuose teigiama, kad, esant kvalifikuotai akušerinei priežiūrai, komplikacijų dažnis nesiskiria nuo kontrolinės grupės.

Paauglių nėštumų ir gimdymų tyrimas Lietuvoje

- Tirta 2006 metais, duomenys pateikti LAGD suvažiavime Panevėžyje.
- Autoriai V.Vasjanova, Ž. Bumbulienė, A.Skrebienė, D.Vasilevska

Darbo tikslas

Išanalizuoti paauglių iki 18 metų amžiaus nėštumų ir gimdymų medicininius duomenis ir palyginti juos su vyresnių nei 18 metų moterų nėštumų ir gimdymų duomenimis.

Išvados

1. Paauglių iki 18 metų, lyginant su vyresnio amžiaus nėščiujų, perinatalinė priežiūra buvo nepakankama.
2. Paauglės iki 18 metų, lyginant su vyresnio amžiaus nėščiosiomis, 4 kartus dažniau sirgo inkstų ir šlapimo takų infekcija, 6 kartus dažniau LPI, 1,5 karto dažniau vulvovaginaline infekcija, 1,5 karto dažniau nėščiųjų anemija, 5 kartus dažniau turėjo dantų ėduonį.
3. Paauglėms iki 18 metų, lyginant su vyresnio amžiaus nėščiosiomis, nėštumo metu 3,5 karto dažniau stebėtas siauras dubuo, 1,5 karto dažniau vaisiaus augimo sulėtėjimas, tačiau 2 kartus rečiau hipertenzinės nėščiųjų būklės.

Nėščios paauglės konsultavimas (ACOG, AAP)

- suteikti galimybę būti suprastai
- padėti apsispręsti: daryti abortą ar gimdyti
- pasirinkus abortą: atlikti kvalifikuotai ir saugiai;
padėti išspręsti kontracepcijos klausimą
- pasirinkus gimdymą: suprasti ir palaikyti paauglę
teikti kvalifikuotą prenatalinę
prižiūrą
teikti psichologinę pagalbą
teikti informaciją mitybos klausimais
parengti gimdymui ir vaiko priežiūrai
palaikyti šeimą
palaikyti vaiko tėvą

Šaltinis: National Guideline Clearinghouse

Paauglių nėštumo medicininės rizikos ir prenatalinės priežiūros ryšys

Esant nepakankamai priežiūrai:

- nėštumo ir gimdymo komplikacijos dažnesnės (priešlaikinis gimdymas
mažas naujagimio svoris
nėščiosios anemija
neonatalinis sergamumas
nėštumo indukuota hipertenzija) (Dedecker, 2005)

Esant pakankamai priežiūrai:

- kai kurios nėštumo ir gimdymo komplikacijos dažnesnės (priešlaikinis gimdymas) (Raatikainen, 2005)

**Šaltinis: J Gynecol Obstet Biol Reprod 2005 Nov; 34(7Pt): 694-701
Eur J Public Health 2006 Apr; 16(2):157-61**

Kokybiškos (adekvačios, tinkamos) nėštumo priežiūros atitikmuo paauglėms

1. Nėštumo priežiūros pradžia (optimalu nuo 8 sav.)
2. Apsilankymų skaičius (optimalu 9-10)
3. Sveikatos priežiūros specialistas (optimalu ŠG, A-G kartu su socialine-psichologine tarnyba)
4. Gimdymas laiku
- (5) Nėštumo priežiūros tipas
(ambulatorinė įstaiga
ligoninė
multidisciplininė klinika
mokyklų klinika)
- (6) Pacientės poreikių išpildymas
- (7) Paslaugų prieinamumas
- (8) Visuomenės nuomonė

Šaltinis: J AOA 2000; 100(8):485-491; Eur J Public Health 2006; 16(12):157-61

Pacientės poreikių išpildymas

Nepasitenkinimo antenataline priežiūra priežastys (Hildingsson, 2005):

- nepakankamas apsilankymų skaičius
- ilgas laukimas prie specialisto durų
- tęstinumo tarp sveikatos priežiūros specialistų nebuvimas
- informacijos ir paaiškinimų stoka
- dėmesio partneriui stoka
- per maža laiko konsultavimui
- per daug medikalizuotas priėmimas

Šaltinis: J Adv Nurs 2005; 52(3):239-249

Paauglės nėščios ištyrimo rekomendacijos

(pagal ACOG, AAP, 2003 National Guideline Clearinghouse, 2001)

Ištirti būtina:

- kraujo grupė ir Rh faktorius (1 viz.)
- kraujo tyrimas (Hb, Ht) (>2 k.)
- Pap (1 viz.)
- raudonukės titras (1 viz.)
- *N. gonorrhoeae* kultūra (1 viz.)
- *C. trachomatis* (1 viz.)
- Sifilio serologija (2 k.)
- HBsAg (1 viz.)
- Šlapimo tyrimas (gln, balt) (B rekom.)
- Šlapimo kultūra (A rekom) 12-16 sav.
- B grupės streptokokas 35-37 sav.
- USG (18-20 sav.)

Rekomenduojama:

- **ŽIV**
- **AFP**
- **BV**
- **USG <37 >24 sav.**
- **atiduoti nėščiosios dokumentus**

Paauglių kontracepcija

- Paauglės: merginos ir jaunuolės iki 18 metų
(pagal įstatymus: vaikai, nepilnamečiai, paaugliai)
- **Šios amžiaus grupės ypatumai:**
 - ankstyva seksualinė veikla
 - lytinių partnerių kaitaliojimas
 - keli lytiniai partneriai
 - rizikingas elgesys
 - psichologiniai brendimo niuansai-
išsiblaškyimas, nepastovumas,
 - besitęsiantis brendimas
 - besiformuojančio ovuliacinio ciklo laikotarpis
 - kai kurios **nori** tapti motinomis

Paauglių kontracepcija

Metodas	Privalumai	Trūkumai
SKT Pleistras Žiedas	<ul style="list-style-type: none"> -patikima kontracepcija -ciklo kontrolė, saugumas -(jei reikia) veikia antiandrogeniškai, teigiamai <i>acne</i>, PMS, dismenorėja, DJK -neveikia svorio 	<ul style="list-style-type: none"> -gali varginti protrūkiniai kraujavimai -reikalauja atidumo ir tikslumo -mažos EE dozės susiję su VVS -(kai kurie)susiję su libido -(kai kurie)neišsaugo konfidencialumo; kaina
Prezervatyvas (latekso, poliuretano)	<ul style="list-style-type: none"> -saugo nuo LPI/ŽIV -patikima kontracepcija, tinkamai ir nuolat naudojant 	<ul style="list-style-type: none"> -susijęs su partnerio valia ir dalyvavimu -reikalauja aukštos motyvacijos
Skubi kontracepcija, <i>Coitus interruptus</i> ir kitos alternatyvos	<ul style="list-style-type: none"> -efektyvi, jei panaudota tinkamai ir laiku -„geriau negu nieko“ 	<ul style="list-style-type: none"> -nesaugo nuo LPI/ŽIV

Apibendrinimas:

Paauglių nėštumai: prevencija ir taktika

- 1. Kokybiška antrinio – tretinio lygio akušerio ginekologo priežiūra nešiojant nėštumą**
- 2. Kontracepcija**
 - efektyvių kontracepcijos priemonių propagavimas seksualiai aktyvių paauglių tarpe**
 - abstinencijos skatinimas**
- 3. Kvalifikuota nėščiosios ambulatorinė ir stacionarinė priežiūra:**
 - Kontaktas su nėščiosios šeima**
 - Palaikymas apsisprendžiant dėl nėštumo išsaugojimo**
 - Kvalifikuota pagalba nukreipiant nėštumo nutraukimui**
 - Sekančių nėštumų prevencija**

Ačiū už dėmesį